

Planet Centric Design

Työkalut

Tervetuloa mukaan muuttamaan suunnittelun suuntaa

Mitä työkalupakilla tehdään?

Tämän työkalupakin avulla luot tuotteita ja palveluita, jotka eivät vahingoita maapalloa. Työkalupakki auttaa sinua kehittämään konsepteja, jotka eivät ole vain houkuttelevia ja kannattavia, vaan jotka tuovat samalla planeettamme suunnitteluprosessin keskiöön.

Tehtävä on haastava, sillä ihmiskunta ei täysin ymmärrä maapallon monimutkaisia järjestelmiä ja niiden välisiä yhteyksiä. Tämä työkalupakki auttaa sinua vastaamaan tähän haasteeseen. Se tarjoaa sinulle välineitä, joiden avulla voit toimia kompleksisissa ympäristöissä, rakentaa yhteistyötä ja luoda yhteiskunnan ja planeetan kestäkyvyn kannalta parempia ratkaisuja.

Suunnittelun uusi suunta on täällä.

Kenelle se on tarkoitettu?

Olet ehkä suunnittelija, strategi tai kehittäjä tai sitten taustasi on jossain ihan muualla. Työskentelet ehkä yrityksessä, julkisella sektorilla tai voittoa tavoittelemattomassa järjestössä. Olet kenties kiinnostunut innovatiivisista toimintamalleista, projektien kehittämisestä tai suunnittelumenetelmistä. Teet todennäköisesti töitä tiimissä ja haluaisit tuoda kestäväen kehityksen osaksi projektejasi, mutta et ole varma, miten se tapahtuu.

Tämä työkalupakki on tarkoitettu kaikille niille, jotka ovat haluavat huomioida planeettamme paremmin omissa projekteissaan. Haluamme auttaa sinua purkamaan siloja ja tekemään tehokasta yhteistyötä erilaisia taustoja ja näkökulmia edustavien ihmisten kanssa.

Kehittämiemme työkalujen avulla aloitat keskustelun monimutkaisista aiheista, joihin on hankala tarttua. Aiheista, kuten millainen on kestäväen kehityksen visio? Tai miltä arvoketjusi näyttää? Työkalupakkimme avulla voit purkaa tielläsi olevat esteet ja tuoda kestäväen kehityksen osaksi työtäsi.

Miten sitä käytetään?

Työkalupakki on suunniteltu tiimityöskentelyä varten. Voit piirtää tehtäväpohjat seinälle tai suurelle paperille, niin että osallistujat voivat kokoontua niiden ympärille ja täyttää niitä yhdessä. Mukaan on hyvä kutsua fasilitaattori katsomaan kellon perään ja vetämään ryhmätyötä. Voit käyttää työkaluja ehdotetussa järjestyksessä tai voit järjestää ne vapaasti uudelleen. Olemme antaneet karkean arvion siitä, kuinka kauan aikaa kukin harjoitus vaatii, mutta fasilitaattorin kannattaa suunnitella ajankäyttö projektisi tarpeiden mukaan.

Anna meille palautetta!

Planet Centric Design -malli ja tämä työkalupakki ovat tiimityön tuloksia. Mukana on ollut kestäväen kehityksen, IT-alan ja muotoilun ammattilaisia Vincitiltä.

Työkalupakkia kehitetään jatkuvasti. Sinun ajatuksesi auttavat meitä eteenpäin! Laita meille viestiä: **planet-centric-design@vincit.fi**

Millaisiin kysymyksiin työkalupakki vastaa?

Työkalupakki kulkee mukanasi kaikkien tärkeimpien projektivaiheiden läpi. Vaiheita on viisi ja työkaluja yhteensä kaksikymmentä.

VALMISTAUDU

Miten vastuullisuustyöhön voisi valmistautua?

YMMÄRRÄ

Miten voisimme ymmärtää organisaatiomme ympäristövaikutukset?

VISIOI

Miten voisimme määritellä, mitä organisaatiomme tarkoittaa vastuullisuudella?

LUO

Miten voisimme luoda planeettalähtöisiä liiketoimintakonsepteja?

JULKAISE

Miten voisimme voimaannuttaa muita planeettalähtöisen projektimme avulla?

Tämä teos on lisensoitu Creative Commons Nimeä 4.0 Kansainvälinen -käyttöluvalla.

Työkalut

VALMISTAUDU

Planeettalähtöisyyden
alkusysäys

Vaikutuksen
kasvattaminen

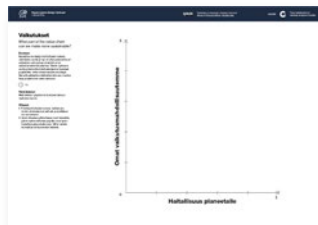
Sovelluksen
uudelleenrakennus

YMMÄRRÄ

Kulissien takana

Vaikutukset

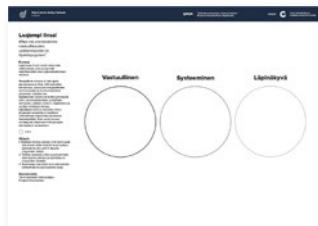
Planeettalähtöinen
käyttäjäpolku

VISIOI

Tässä ja nyt

Laajempi linssi

Pohjantähti

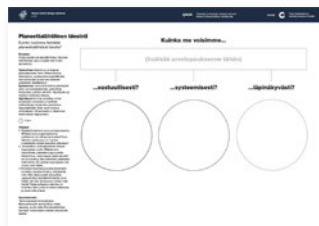
Tehtävät työt

Estäjien erittely

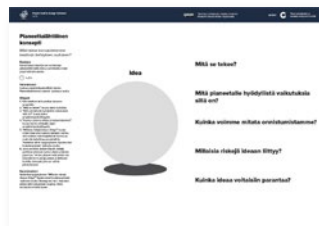
LUO

Planeettalähtöinen
ideointi

Radikaali/realisti

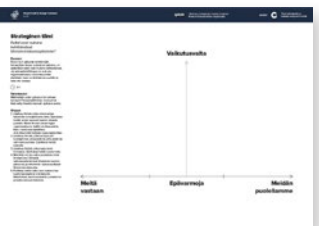
Planeettalähtöinen
konsepti

Systeemiset
kosketuspisteet

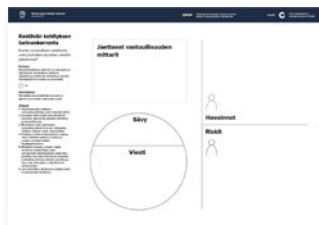
Käännetty
liiketoimintamalli

Strateginen tiimi

JULKAISE

Kestävän kehityksen
tarinankerronta

Avoimen lähdekoodin
skaalaus

VALMISTAUDU

Miten vastuullisuustyöhön voisi valmistautua?

Lyhyesti:

Ennen projektin aloittamista tiimisi valmistautuu tulevaan tehtäväänsä ja voittaa oman ilmastoahdistuksensa erilaisten harjoitusten avulla. Annamme kaikille valmiudet ja valtuudet toimia. Rakennamme yhteistä ymmärrystä ympäristöhaasteista ja organisaatiosi roolista niiden ratkaisemisessa. Tavoitteena on voimaannuttaa ihmisiä ja synnyttää yhteisesti jaettu tahtotila kestävän kehityksen haasteiden taklaamiseksi.

Työkalut:

- Planeettalähtöisyyden perusteet
- Lisää vaikuttavuutta
- Sovelluksen uudelleenrakennus

Seuraavaksi:

Tämän vaiheen jälkeen olette valmiita siirtymään Ymmärrä-vaiheeseen ja tarkastelemaan kestävää kehitystä omassa liiketoimintaympäristössänne.

Planeettalähtöisyyden perusteet

*Kuinka voisimme rakentaa yhteistä
ymmärrystä siitä, miksi
planeettalähtöisyys on tärkeää ja
välttämätöntä?*

Kuvaus:

Erilaisista taustoista tulevat ihmiset eivät välttämättä lähtökohtaisesti seiso samalla viivalla kestävään kehitykseen liittyvissä kysymyksissä. Kaikki eivät ehkä koe planeettalähtöisiin toimintamalleihin siirtymistä yhtä tärkeäksi. Matkaan kannattaa lähteä tutustumalla ilmastonmuutoksen syihin ja seurauksiin.

3–6 h

Ohjeet:

Kutsukaa kestävän kehityksen asiantuntija vetämään keskustelua tiiminne tai organisaationne kanssa. Sopiva ihminen voi olla esimerkiksi yliopiston tutkija tai biologian opettaja.

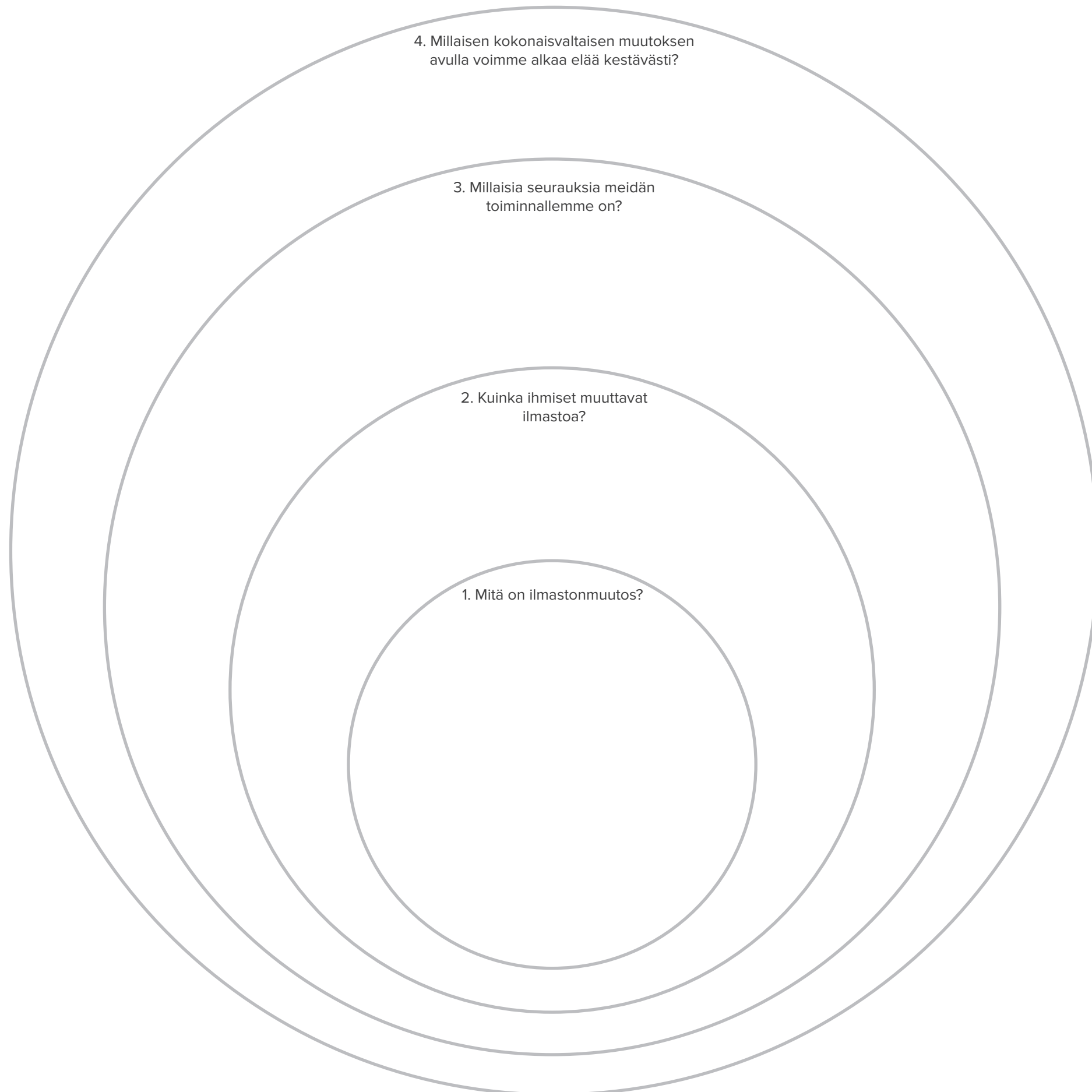
- Tavoitteena on ymmärtää ilmastonmuutoksen perusteita ja oppia yhdessä, kuinka oma toimintamme vaikuttaa ympäristöömme ja millaisia seurauksia muutoksilla on.
- Muistakaa hallita osallistujien odotuksia. Ilmastonmuutos on monimutkainen aihe, johon ei ole helppoja vastauksia. Tarkoitus on saada johdanto aiheeseen – ei tehdä kenestäkään sen asiantuntijaa.

Voitte ottaa Planeettalähtöisyyden perusteet haltuun kahdella tavalla:

- a) Luento: Kestävän kehityksen asiantuntija esittää vastaukset kysymyksiin.
- b) Interaktiivinen sessio: Kestävän kehityksen asiantuntija esittää kysymykset ja käy läpi vastaukset yhdessä osallistujien kanssa. Kirjatkaa vastaukset ylös kaavioon.

Seuraavaksi:

Tämä keskustelu herättää usein ihmisissä polttavan kysymyksen “Mitä minä voin tehdä?”. Löydätte ratkaisun avaimet Lisää vaikuttavuutta -työkalun avulla.

Lisää vaikuttavuutta

Millaisia ongelmia me voisimme ratkaista?

Kuvaus:

Aluksi voi olla vaikeaa ymmärtää, mitä tekemistä meillä on valtavan laajojen maapallolla tapahtuvien muutosten kanssa. Ongelmat ja niiden ratkaisut saattavat tuntua meitä suuremmilta. Niitä onkin hyvä lähestyä ensin yhdessä keskustellen.

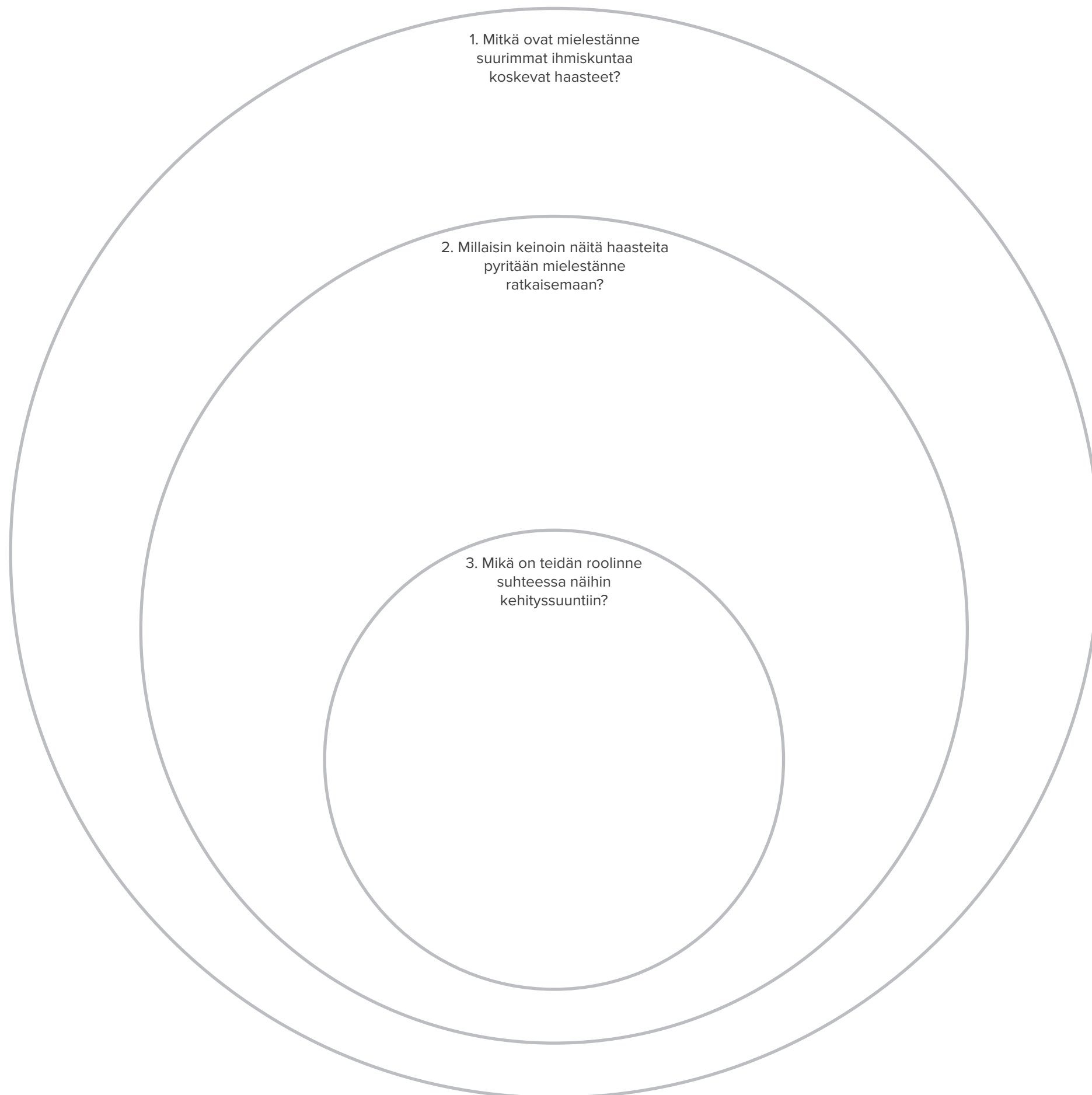
1–3 h

Valmistelut:

[Valinnainen] Planeettalähtöisyyden perusteet -työkalun avulla rakennatte yhteistä ymmärrystä ilmastomuutoksesta.

Ohjeet:

1. Lähestykää aihetta esimerkiksi projektinne, yrityksenne, tiiminne tai perheidenne näkökulmasta.
2. Käykää kysymykset läpi ryhmässä.
3. Muodostakaa ensin yhteinen ymmärrys siitä, mikä teidän roolinne on suhteessa yhteiskunnallisiin muutoksiin, jotta voitte siirtyä kohti suurimpia ihmiskuntaa koskevia haasteita.

Sovelluksen uudelleenrakennus

*Kuinka digitaalisten palvelujen
ympäristövaikutuksia voidaan
vähentää?*

Kuvaus:

Digitaaliset palvelut ovat saumattomia ja helppokäyttöisiä. Arjen mukavuuden kääntöpuoli on kuitenkin se, ettei meillä usein ole näkyvyyttä käyttöliittymän takana piilevään fyysiseen arvoketjuun ja sen ympäristövaikutuksiin. Planeettalähtöisten palveluiden suunnittelun ensimmäinen askel on tarkastella olemassa olevia palveluja ja pohtia kuinka ne voitaisiin toteuttaa ympäristöystävällisemmin.

3 h

Ohjeet:

- 1. Pohtikaa mitä palvelusovelluksia käytätte eniten. Esim. ruoan kotiinkuljetus, verkkokauppa ja -koulutus, matkustus.
- 2. Valitkaa sovellus, joka on kaikille tuttu ja laittakaa se ympyrään.
- 3. Millaisiin tarpeisiin sovellus vastaa? Kirjoittakaa ne ylös ja ryhmitelkää ne teemoittain.
- 4. Mitä luonnonvaroja sovellus käyttää? Kirjoittakaa ne ylös ja ryhmitelkää ne teemoittain.
- 5. Miettikää, kuinka käyttäjien tarpeet voitaisiin täyttää ympäristöystävällisemmin. Esim. “sovellus voisi tarjota kestävämpiä toimitusvaihtoehtoja ja kertoa käyttäjille läpinäkyvästi palvelun tuotantoprosessista”.
- 6. Pohtikaa, kuinka palvelun tuottamiseen voitaisiin käyttää vähemmän luonnonvaroja.
- 7. Piirtäkää lopuksi sovelluksesta planeettalähtöisempi versio, jossa käyttäjien tarpeisiin vastataan uusilla tavoilla ja kuluttamalla vähemmän luonnonvaroja.

Sovellus

1. Mitä sovelluksia käytät eniten?
Poislukien viestintäsovellukset

2. Valittu sovellus

Tarpeet

3. Mihin tarpeisiin sovellus vastaa?
Ryhmitelkää teemoittain.

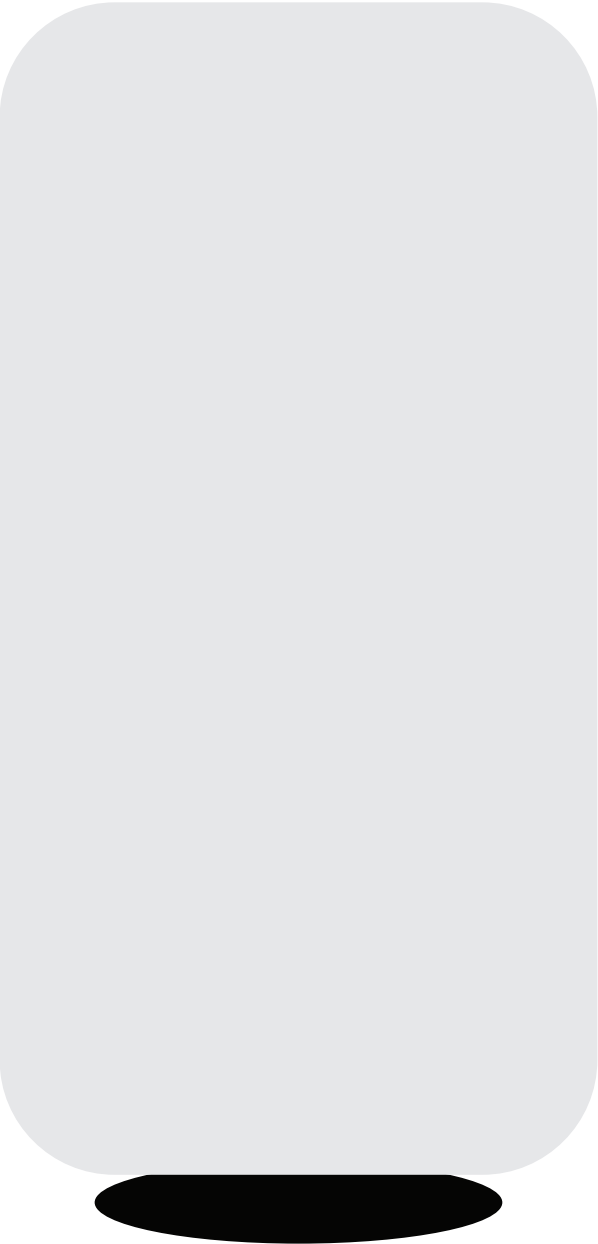
Luonnonvarat

4. Mitä luonnonvaroja sovellus käyttää?
Ryhmitelkää teemoittain.

5. Voidaanko nämä tarpeet täyttää eri tavalla? Miten?

6. Voisiko luonnonvaroja käyttää vähemmän tai ei lainkaan? Miten?

7. Kun olette ideoineet kestävämpiä vaihtoehtoja kohdissa 5 ja 6, piirtäkää miltä päivitetty sovellus voisi näyttää.

YMMÄRRÄ

Miten voisimme ymmärtää organisaatiomme ympäristövaikutukset?

Lyhyesti:

Näiden retrospektiivisten työkalujen avulla voitte analysoida nykyisiä toimintamallejanne. Pääsette tarkastelemaan tuotettanne tai palveluanne lintuperspektiivistä. Tavoitteena on tunnistaa ne arvoketjunne ja käyttäjäkokemuksenne alueet, jotka tekevät hallaa planeetallemme. Nämä työkalut auttavat teitä määrittelemään ongelmat, joihin haluatte tarttua ja keskittää omat resurssinne. Samalla tunnistatte ne alueet, joilla voitte tehdä mielekkäitä ja merkityksellisiä muutoksia.

Työkalut:

- Kulissien takana
- Vaikutukset
- Planeettalähtöinen käyttäjäpolku

Seuraavaksi:

Kun olette tunnistaneet oman tuotteenne tai palvelunne haasteet kestäväen kehityksen näkövinkkelistä, voitte mudostaa oman kestäväen kehityksen visionne Visioi-vaiheen työkalujen avulla.

Kulissien takana

*Mitä palvelumme tuottaminen
vaatii?*

Kuvaus:

Tämän työkalun avulla rakennatte oman arvoketjunne. Kokonaiskuva antaa teille arvokasta näkyvyyttä oman organisaationne toimintaan ja luo pohjan, jonka avulla pääsette myöhemmin analysoimaan arvoketjunne ympäristövaikutuksia.

 3 h – 2 päivää

Ohjeet:

Lisätkää jokainen arvoketjunne vaihe omalle post-it -lapulleen alla olevien askeleiden avulla. Siirrelkää lappuja, kunnes ne näyttävät olevan oikeassa järjestyksessä.

- 1.Ennen: Miettikää mitä tapahtuu ennen kuin tuotteenne tai palvelunne toteutetaan. Esim. toimittajan tuotannon tai resurssien toimituksen aikana.
2. Aikana: Listatkaa asiat, jotka tapahtuvat tuotantovaiheen aikana. Esim. tuotantoprosessit ja toimitus jälleenmyyjille.
3. Jälkeen: Pohtikaa mitä tapahtuu, kun tuotteenne tai palvelunne on käytetty. Esim. mitä pois heitetylle tuotteelle tapahtuu? Kierrätetäänkö se ja missä se on 10 vuoden päästä?

Seuraavaksi:

Tätä materiaalia käytetään pohjana
Vaikutukset-työkalun kanssa.

Ennen

Aikana

Jälkeen

Vaikutukset

*What part of the value chain
can we make more sustainable?*

Kuvaus:

Kartoititte arvoketjunne Kulissien takana
-työkalun avulla ja nyt on aika analysoida eri
vaiheiden vaikutukset ja teidän omat
vaikutusmahdollisuutenne. Tämän työkalun
avulla priorisointte toimitusketjunne haasteet
ja päätätte, mihin niistä haluatte keskittyä.
Samalla pääsette määrittelemään sen, kuinka
laaja projektinne tulee olemaan.

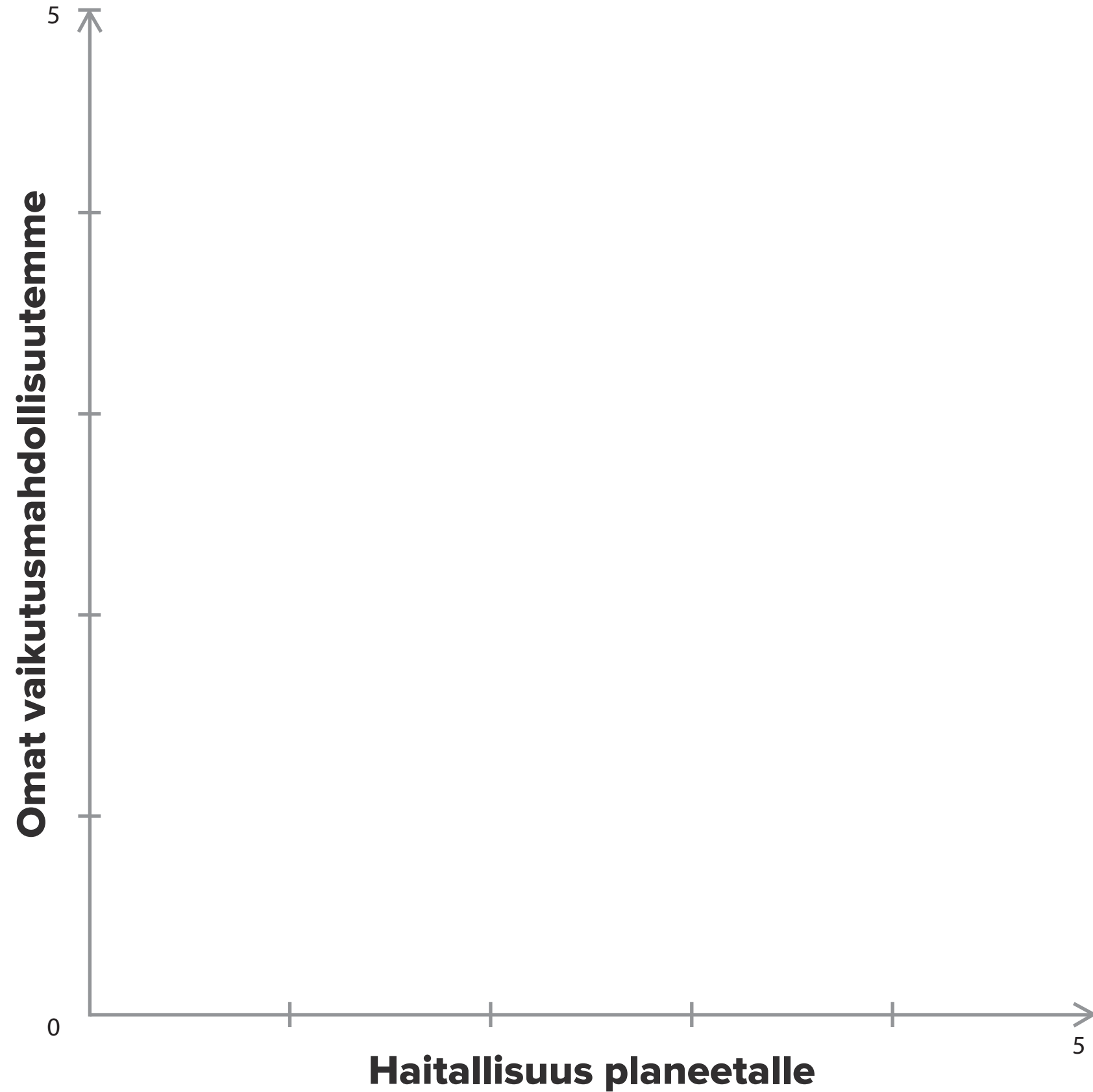

Valmistelut:

Määritelkää nykytilanne Kulissien takana
-työkalun avulla.

Ohjeet:

1. Poimikaa Kulissien takana -työkalusta
kaikki arvoketjunne vaiheet ja sijoittakaa
ne taulukkoon.
2. Asiat oikeassa ylänurkassa ovat haasteita,
joihin voitte vaikuttaa ja jotka ovat hyvin
haitallisia planeetallemme. Niihin teidän
kannattaa tarttua ensimmäisenä.

Planeettalähtöinen käyttäjäpolku

*Toimivatko meidän
käyttäjämme kestävällä tavalla?*

Kuvaus:
Tämä työkalu auttaa teitä pohtimaan, kuinka kuluttajat käyttävät tuotettanne tai palveluanne. Te pystytte vaikuttamaan siihen, kuinka planeettalähtöisesti käyttäjänne toimivat. Samalla kun priorisointe asioita, joihin haluatte keskittyä käyttäjäkokemuksen näkökulmasta, pystytte paremmin määrittelemään projektinne laajuuden.

 3–8 h

- Ohjeet:**
1. Tässä harjoituksessa tarvitsette paljon tilaa. Virittäkää seinälle suuri paperi tai kokoontukaa ison valkotalun ympärille.
 2. Astukaa käyttäjienne kenkiin ja käykää heidän kokemuksensa läpi askel askeleelta. Kirjatkaa käyttäjän toiminnan eri vaiheet ylös omille post-it -lapuilleen. Lähtekää liikkeelle siitä, kuinka käyttäjät tutustuvat tuotteeseen tai palveluunne. Lisätkää jokainen teko ja toiminta siihen asti, kun tuote tai palvelu on käytetty loppuun ja käyttäjä hankkiutuu siitä eroon.
 3. Kun lista on valmis, keskustelkaa siitä ovatko teot planeetan kannalta positiivisia, negatiivisia vai neutraaleja. Sijoittakaa laput viivan ylä- tai alapuolelle.
 4. Etsikää yhdessä erilaisia tapoja parantaa palvelua. Esim. mihin planeetalle haitallisiin tekoihin voitte vaikuttaa? Jos planeetalle hyödyllisiä tekoja ei ole lainkaan, kuinka voisitte kannustaa ihmisiä toimimaan ympäristöystävällisemmin, kun he käyttävät palveluanne tai tuotettanne?

Planeetalle
hyödyllistä

Toiminta

Planeetalle
haitallista

Mahdollisuudet

VISION

Miten voisimme määritellä, mitä organisaatiomme tarkoittaa vastuullisuudella?

Lyhyesti:

Tässä vaiheessa kartoitatte oman tienne kohti kestävän kehityksen mukaisia toimintamalleja. Kehitätte vakuuttavan ja innostavan näkemyksen omasta roolistanne ilmastonmuutoksessa. Pääsette luomaan oman kestävän kehityksen visionne osaksi organisaationne strategiaa. Näiden työkalujen avulla voitte myös määritellä ne toimenpiteet, joiden avulla teette visiostanne totta.

Työkalut:

- Tässä ja nyt
- Laajempi linssi
- Pohjantähti
- Tehtävälista
- Esteiden purkaminen

Seuraavaksi:

Kun olette määritelleet kestävän kehityksen visionne ja tehneet suunnitelman sen toteuttamiseksi, voitte siirtyä Luo-vaiheeseen konseptoimaan planeettalähtöisiä tuotteita ja palveluita.

Tässä ja nyt

*Millä tasolla
planeettalähtöisyytemme on
tällä hetkellä?*

Kuvaus:

Ennen kuin tulevaisuuden suunnitelmia kannattaa lähteä tekemään, on tärkeää ymmärtää asioiden nykytila. Tämän työkalun avulla kartoitatte oman tiiminne tai organisaation lähtötilanteen.

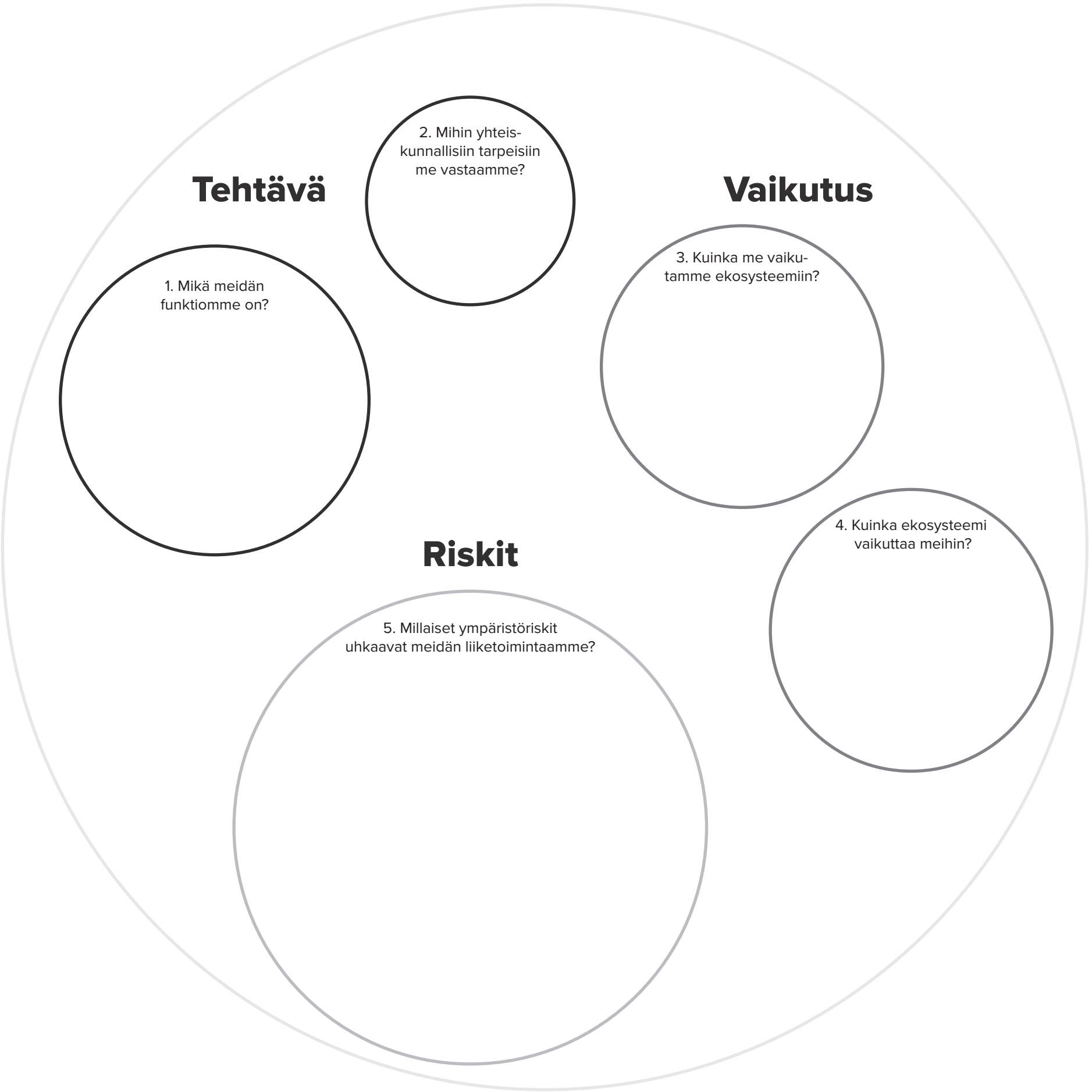
 2–6 h

Ohjeet:

- 1. Aloittakaa määrittelemällä oma tehtävänne. Mitä tiiminne tai organisaationne tekee?
- 2. Millaisen yhteiskunnallisen tarpeen te täytätte? Tämän oivaltaminen auttaa teitä tunnistamaan nykyisen roolinne suhteessa yhteiskunnallisiin ja luonnollisiin järjestelmiin.
- 3. Kuinka te vaikutatte yhteiskunnallisiin ja luonnollisiin järjestelmiin? Tämän kysymyksen pohtiminen auttaa ymmärtämään millaisia vaikutuksia teillä on omassa sektorissanne, kaupungissanne, maassanne – ja luonnossa.
- 4. Pohtikaa yhteyksiä myös toiseen suuntaan: kuinka nämä järjestelmät vaikuttavat teihin?
- 5. Millaisia riskejä ilmastonmuutos aiheuttaa teidän liiketoiminnallenne? Niitä voivat olla esimerkiksi:
 - Suoria riskejä, jotka vaikuttavat esim. käyttämiinne resursseihin
 - Epäsuoria riskejä, jotka vaikuttavat esim. asiakkaisiin
 - Mikroriskejä, jotka liittyvät esim. tuottamaanne palveluun
 - Makroriskejä, jotka vaikuttavat esim. missioonne

Up next:

Tämä harjoitus toimii pohjana Pohjantähti-työkalulle.

Laajempi linssi

*Miten me ymmärrämme
vastuullisuuden,
systeemisyyden ja
läpinäkyvyyden?*

Kuvaus:

Laajemman linssin avulla rakennatte viitekehyksen, joka auttaa teitä määrittelemään oman planeettalähtöisen visionne.

Vastuullinen toiminta ei vahingoita planeettaamme. Esim. hiilineutraalius, kiertotalous, uusiutuvat energianlähteet, luonnonvarojen ja luonnonmukaisen ympäristön säästäminen.

Systeeminen toiminta tarkoittaa yhteistyötä esim. kansalaisjärjestöjen, paikallisten toimijoiden, julkisen sektorin, kilpailijoiden ja muiden toimialojen kanssa.

Läpinäkyvä toiminta tarkoittaa omien prosessien avaamista ja kestävien vaihtoehtojen tarjoamista palvelunne loppukäyttäjille. Esim. avoin kuvaus arvoketjusta, hitaamman hiilineutraalin toimitustavan tarjoaminen.

1–3 h

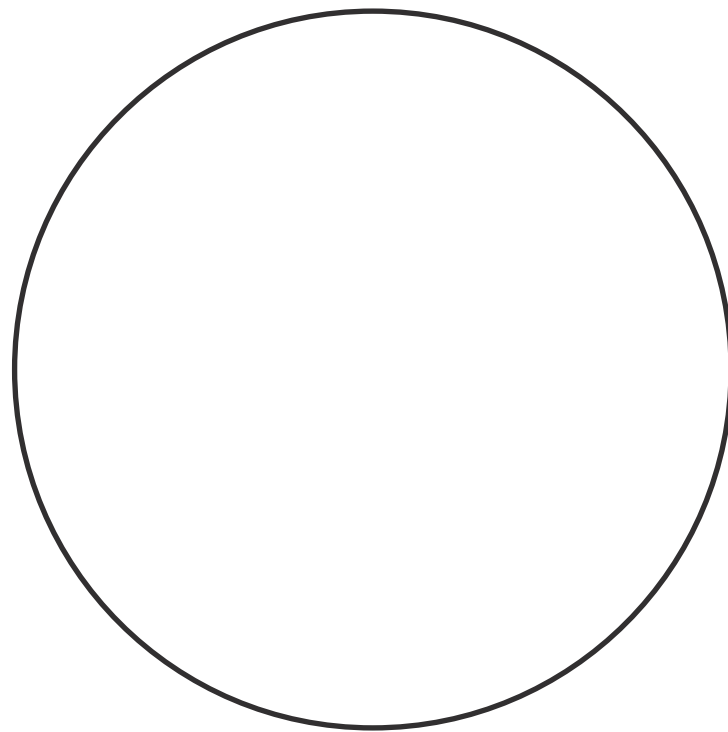
Ohjeet:

1. Miettikää tiiminne kanssa, mitä nämä sanat tarkoittavat teidän työssänne ja kirjatkaa ajatuksenne ylös post-it -lapuille ympyröiden sisään.
2. Valitkaa ajatukset, jotka osuvat parhaiten tekemisenne ytimeen ja sijoittakaa ne ympyröiden keskelle.
3. Sanoittakaa oma visionne muodostamalla valitsemistanne avainsanoista lause.

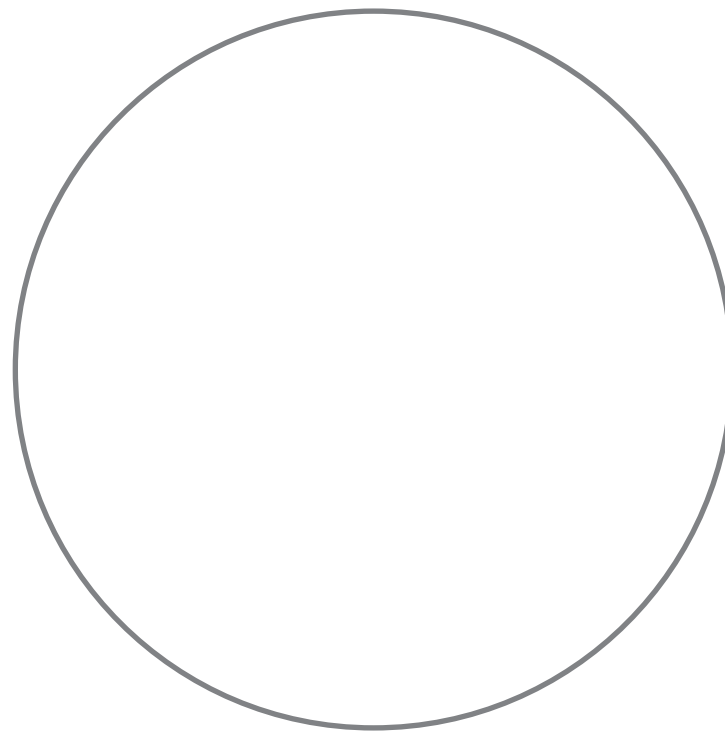
Seuraavaksi:

Tämä materiaali toimii pohjana Pohjantähti-työkalulle.

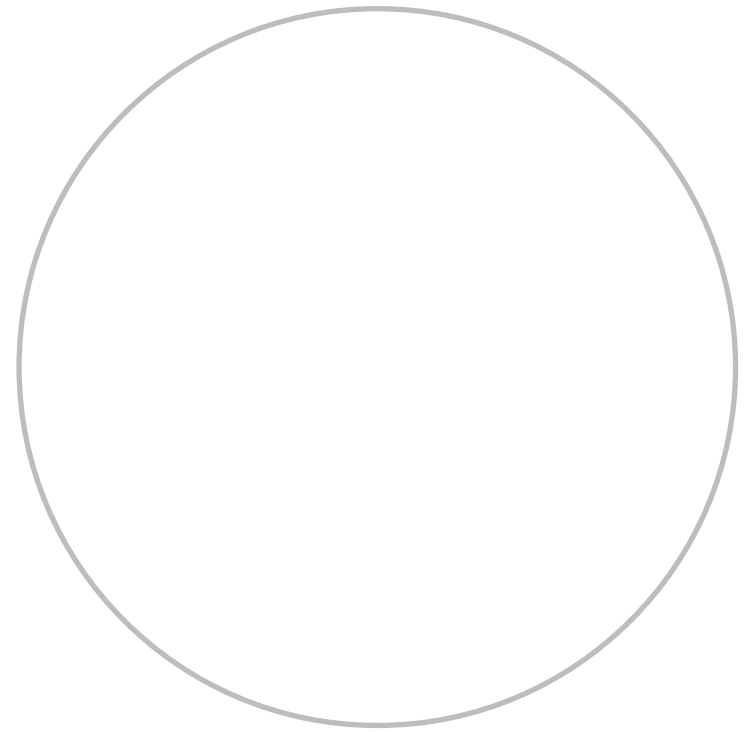
Vastuullinen

Systeeminen

Läpinäkyvä

Pohjantähti

Missä me olemme nyt, mihin me
haluamme mennä ja millaisia
esteitä matkalla on?

Kuvaus:

Sen jälkeen kun olette pohtineet
nykytilaanne ja määritelleet
planeettalähtöisen visionne, on tärkeää
ymmärtää ja visualisoida nykytilan ja vision
välinen suhde. Työ alkaa nykytilan ja vision
sanoittamisesta ja eteen tulevien esteiden
ennakoinnista. Tämä on ensiaskel kohti
kestävän kehityksen mukaisia
toimintamalleja.

🕒 1–3 h

Valmistelut:

Määritelkää nykytilanteenne Tässä ja nyt
-työkalun ja visionne Laajempi linssi -työkalun
avulla.

Ohjeet:

- 1. Purkakaa visionne pienemmiksi palasiksi ja
kuvatkaa se useammalla lauseella.
- 2. Sanoittakaa nykytilanteenne.
- 3. Pohtikaa tiellänne olevia esteitä: mikä
estää teitä tavoittamasta visiotanne?

Seuraavaksi:

Tehkää Tehtävälista ja Esteiden purkaminen
-työkalujen avulla toimintasuunnitelma:
kuinka visiostanne tulee totta ja kuinka tiellä
olevat esteet voidaan purkaa.

Nykytila

Esteet

Visio

1. Käykää yksitellen läpi lauseet, joilla kuvasitte visiotanne Pohjantähti-harjoituksen aikana. Pohtikaa millaisten tekojen kautta voitte saavuttaa visionne.
2. Purkakaa siloja ja miettikää kenen kaikkien kannattaisi tehdä yhteistyötä, jotta jokaisen toimintasuunnitelman kohdan toteuttaminen onnistuu. Tuokaa yhteen ihmisiä eri yksiköistä ja oman organisaationne ulkopuolelta.

Visio

Ihmiset/yksiköt

[illegible]

1. Käykää yksitellen läpi jokainen este, jonka tunnistitte Pohjantähti-harjoituksen aikana ja pohtikaa kuinka ne voisi purkaa.
2. Purkakaa siiloja ja miettikää kenen kaikkien kannattaisi tehdä yhteistyötä, jotta jokaisen toimintasuunnitelman kohdan toteuttaminen onnistuu. Tuokaa yhteen ihmisiä eri yksiköistä ja oman organisaationne ulkopuolelta.

Ihmiset/yksiköt

LUO

Miten voisimme luoda planeettalähtöisiä liiketoimintakonsepteja?

Lyhyesti:

Nämä työkalut auttavat teitä muuttamaan konseptointivaiheen prosessit planeettalähtöisiksi. On aika ideoida ja hioa kestävän kehityksen mukaisia konsepteja ja koota oikeanlainen tiimi kehittämään niitä.

Työkalut:

- Planeettalähtöinen ideointi
- Radikaali/realisti
- Planeettalähtöinen konsepti
- Systeemiset kosketuspisteet
- Käännetty liiketoimintamalli
- Strateginen tiimi

Seuraavaksi:

Kun uuden tuotteen tai palvelun konsepti on valmis, on aika esitellä se markkinoille. Julkaise-vaiheen avulla viestitte siitä läpinäkyvästi ja kasvatatte sen vaikuttavuutta.

Planeettalähtöinen ideointi

*Kuinka voisimme kehittää
planeettalähtöisiä ideoita?*

Kuvaus:

Voitte käyttää planeettalähtöisten ideoiden kehittämisen apuna Laajemman linssin periaatteita.

Vastuullinen toiminta ei vahingoita planeettaamme. Esim. hiilineutraalius, kiertotalous, uusiutuvat energianlähteet, luonnonvarojen ja luonnonmukaisen ympäristön säästäminen.

Systeeminen toiminta tarkoittaa yhteistyötä esim. kansalaisjärjestöjen, paikallisten toimijoiden, julkisen sektorin, kilpailijoiden ja muiden toimialojen kanssa.

Läpinäkyvä toiminta tarkoittaa omien prosessien avaamista ja kestävien vaihtoehtojen tarjoamista palvelunne loppukäyttäjille. Esim. avoin kuvaus arvoketjusta, hiilineutraalin ja hitaamman toimitustavan tarjoaminen.

1–3 h

Ohjeet:

1. Täyttäkää kaavioon oma arvolupauksenne. Millaista arvoa organisaationne, palvelunne tai tuotteenne tuottaa? Esim. Airbnb:n arvolupaus on “tuottaa matkailijoille aidosti paikallisia elämyksiä”.
2. Tarkastelkaa arvolupaustanne kolmen kysymyksen avulla. Pitäkää oma ideointihetki jokaiselle kysymykselle. Ideointiin on monta tapaa, kuten aivoriihi tai brainwriting. Ideointihetkien päätteeksi teillä pitäisi olla jokaisen kysymyksen alla monta uutta ideaa.
3. Poimikaa ideoiden joukosta ympäristön kannalta vaikuttavimmat ja yhdistelkää niitä. Näin alkaa syntyä vastuullisia, systeemisiä ja läpinäkyviä ideoita. Ja ei hätää, valmista ratkaisua ei tarvitse vielä löytää! Tässä vaiheessa tarkoitus on tunnistaa ideat, joilla on eniten vaikutusta ja tuoda niitä yhteen.

Seuraavaksi:

Tämä materiaali toimii pohjana Radikaali/realisti -työkalulle ja näiden ideoiden avulla viette Planeettalähtöinen konsepti -harjoituksen tulokset seuraavalle tasolle.

Kuinka me voisimme...

(lisätkää arvolupauksenne tähän)

...vastuullisesti?

...systeemisesti?

...läpinäkyvästi?

Radikaali/Realisti

*Mitkä ideat meidän kannattaisi
viedä eteenpäin?*

Kuvaus:

Käykää läpi ideat, jotka syntyivät
Planeettalähtöinen ideointi -harjoituksen
aikana ja priorisoikaa ne, jotka haluatte viedä
eteenpäin.

Valmistelut:

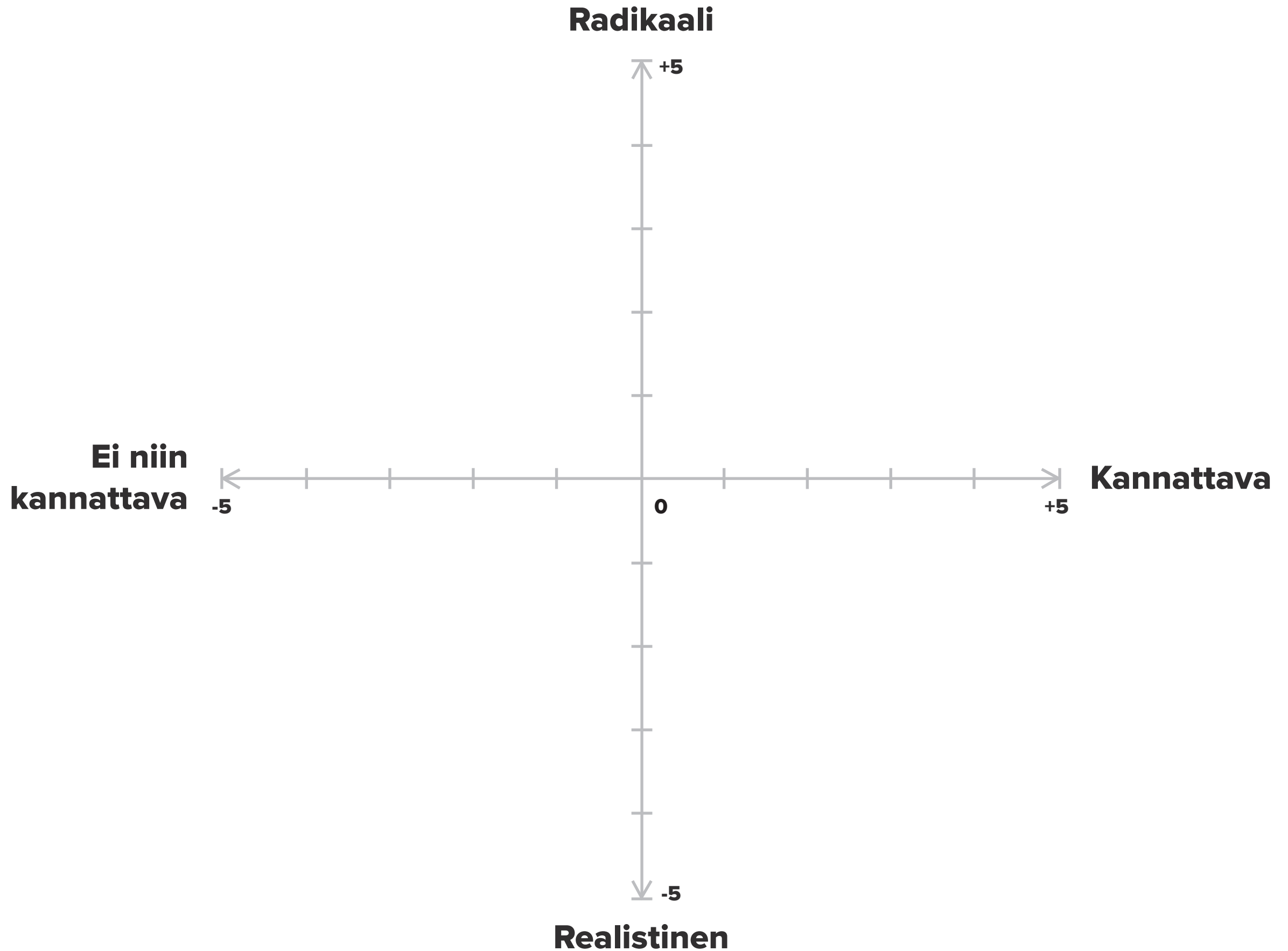
Luokaa ympäristöystävällisiä ideoita
Planeettalähtöinen ideointi -työkalun avulla.

Ohjeet:

1. Piirtäkää tämä kaavio isolle pohjalle.
2. Sijoittakaa yhdessä Planeettalähtöinen
ideointi -harjoituksen aikana syntyneet
ideat kaavioon.
3. Valitkaa kolme ideaa, joita haluatte lähteä
edistämään.

Seuraavaksi:

Planeettalähtöinen konsepti -harjoituksessa
pääsette käyttämään näitä ideoita
konseptoinnin pohjana.

Planeettalähtöinen konsepti

*Mikä tekee konseptistamme
kestävän kehityksen mukaisen?*

Kuvaus:

Kasvattakaa ideoistanne konsepteja
jatkokehittämällä niitä ja pohtimalla niiden
ympäristövaikutuksia.

1–3 h

Valmistelut:

Luokaa ympäristöystävällisiä ideoita
Planeettalähtöinen ideointi -työkalun avulla.

Ohjeet:

1. Hahmotelkaa tai kuvaillkaa ideanne
ympyrään.
2. “Mitä se tekee?” kuvaa idean funktiota.
3. “Mitä planeetalle hyödyllisiä vaikutuksia
sillä on?” kuvaa idean
ympäristöystävällisyyttä.
4. “Kuinka voimme mitata onnistumistamme?”
kuvaa kuinka mittaatte idean
ympäristöystävällisyyttä.
5. “Millaisia riskejä ideaan liittyy?” kuvaa
miten idea voisi mennä metsään: kuinka
sitä voidaan väärinkäyttää tai kuinka se
voisi olla haitallinen ympäristölle.
Vastatkaa tähän kysymykseen Systemiset
kosketuspisteet -työkalun avulla.
6. Jos tunnistitte ideaan liittyviä riskejä,
pohtikaa yhdessä kuinka ideaa voitaisiin
parantaa. Tämän jälkeen teillä pitäisi olla
käsissänne muutosjoustava ja tarkkaan
harkittu konsepti, joka on valmis
julkaistavaksi.

Seuraavaksi:

Vastatkaa kysymykseen “Millaisia riskejä
ideaan liittyy?” Systemiset kosketuspisteet
-työkalun avulla. Strateginen tiimi -harjoitus
auttaa teitä kokoamaan sopivan tiimin
konseptin kehittämiseen.

Idea

Mitä se tekee?

Mitä planeetalle hyödyllistä vaikutuksia sillä on?

Kuinka voimme mitata onnistumistamme?

Millaisia riskejä ideaan liittyy?

Kuinka ideaa voitaisiin parantaa?

Systeemisiet kosketuspisteet

*Millaisia vaikutuksia
konseptillamme on planeetalle?*

Kuvaus:

Kun viimeistelette konseptianne, kannattaa
avuksi ottaa eri alojen asiantuntijoita. Heidän
avullaan tunnistatte tuotteenne tai
palvelunne yhteiskunnalliset vaikutukset
isommassa mittakaavassa.

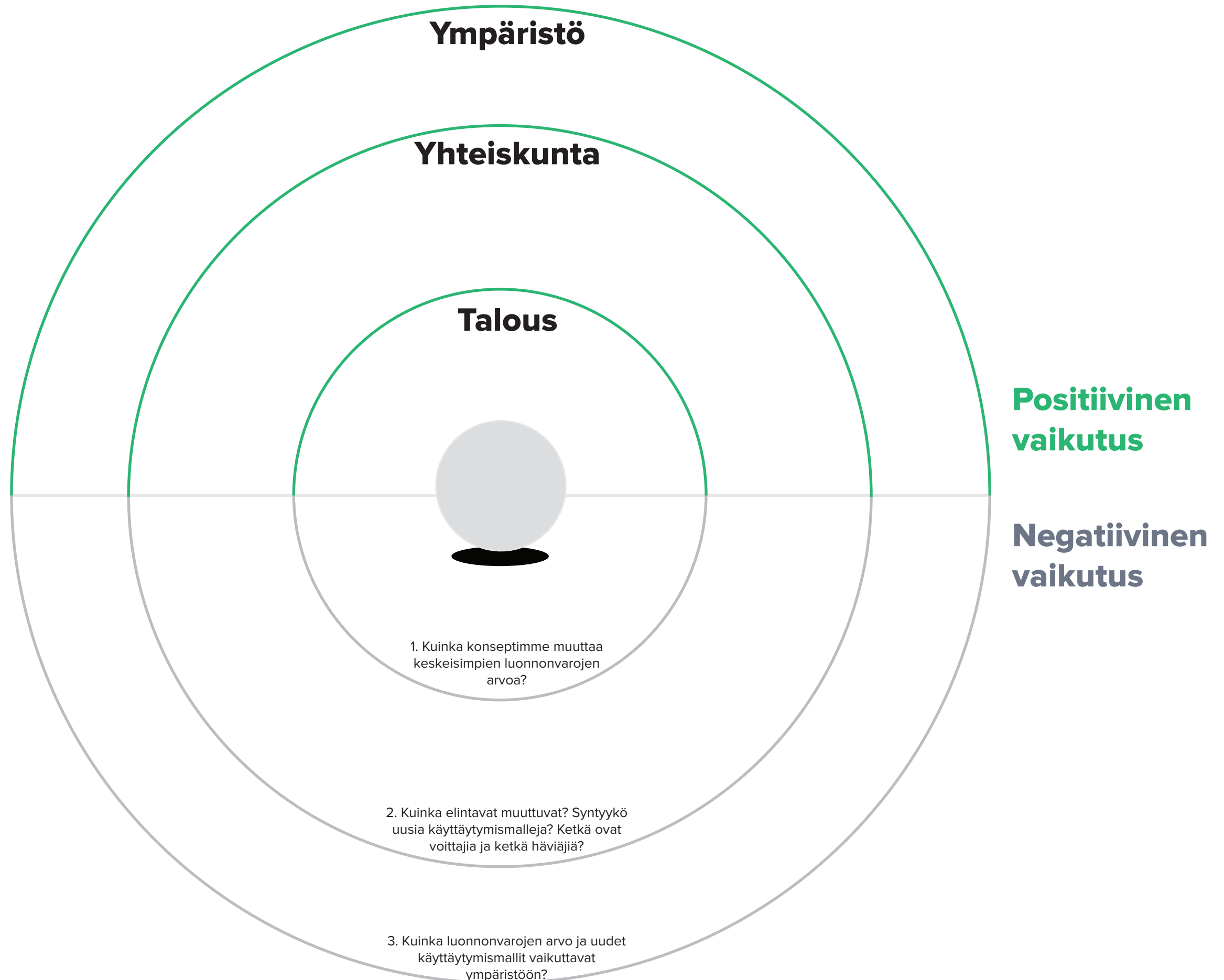

Valmistelut:

Määritellä analysoitava konsepti
Planeettalähtöinen konsepti- työkalun avulla.

Ohjeet:

1. Kutsukaa mukaan asiantuntijoita eri aloilta
(esim. sosiologia biologia, kestävä kehitys,
kestävä muotoilu). Ottakaa avuksi vähintään
yksi ulkopuolinen asiantuntija oman organi-
saationne ulkopuolelta.
2. Keskustelkaa yhdessä tuotteenne tai
palvelunne roolista ja vaikutuksista työkalun
kysymysten avulla.
 - Kirjoittakaa ideoita ylös post-it -lapuille sitä
mukaa, kun niitä syntyy.
 - Sijoittakaa positiivisesti vaikuttavat ideat
kaavion yläosaan ja negatiivisesti vaikuttavat
alaosaan.
 - Olkaa avoimia kritiikille ja uusille
näkökulmille, joita ette itse ole tulleet
ajatelleeksi.

Käännetty liiketoimintamalli

*Kuinka me voisimme rakentaa
planeettalähtöistä
liiketoimintaa?*

Kuvaus:
Tämän työkalun avulla voitte kehittää tapoja vaikuttaa planeettaamme positiivisesti liiketoiminnallisista lähtökohdista. Tämä harjoitus auttaa teitä keskittymään toimivan bisnesidean ympäristövaikutuksiin taloudellisen kannattavuuden sijaan.

 3 h – 2 päivää

Ohjeet:
Vastaa jokaisen laatikon kysymyksiin. Aloita laatikosta 1 (Asiakassegmentit) ja jatka numerojärjestyksessä.

Seuraavaksi:
Määrittele liiketoimintakonseptissa mukana olevat tahot Strateginen tiimi -työkalun avulla.

8. Avain-kumppanit • Miten me voisimme rakentaa kestävän kehityksen mukaisia kumppanuuksia? • Kuinka ymmärryksemme omasta arvoketjustamme voisi vaikuttaa potentiaalisen kumppanin valintaan?	7. Avain-toiminnot • Kuinka me voisimme kasvattaa toimintojemme positiivisia ulkoisia vaikutuksia ympäristön eduksi? • Kuinka voisimme vähentää negatiivisia ulkoisia vaikutuksia?	2. Arvolupaus • Mikä on palvelumme arvo ympäristölle? • Kuinka voisimme jatkojalostaa arvolupaustamme kestävän kehityksen ja jatkuvan sopeutumisen mukaisen muotoilun avulla?	4. Asiakas-suhteet • Kuinka me voisimme tuoda palvelupolkumme muut osat lähemmäs asiakkaita? • Kuinka voisimme olla läpinäkyviä asiakkaidemme suuntaan?	1. Asiakas-segmentit • Kelle kaikille me voisimme tuottaa arvoa? • Keneen tai mihin muuhun meidän palvelumme voisi vaikuttaa? • Kuinka voisimme varmistaa, ettei palvelumme vahingoita ihmisiä tai planeettaa?
6. Resurssit • Kuinka me voisimme varmistaa, että käyttämämme resurssit ovat kestäviä? • Kuinka voisimme varmistaa, että tuotteemme tai palvelumme päättyy käytön jälkeen osaksi kiertotaloutta? • Millaista osaamista me tarvitsemme lyhyellä ja pitkällä aikavälillä, jotta liiketoimintamme pyörii kestävästi?	3. Kanavat • Kuinka voisimme varmistaa, etteivät jakelukanavamme ole planeetalle haitallisia? • Kuinka voisimme uudelleenmuotoilla suhteemme toimittajaketjuumme ympäristöystävällisemmäksi?			
9. Kulurakenne • Kuinka voisimme vähentää palvelumme ympäristökuluja tai minimoida ne kokonaan?		5. Tulolähde • Mitkä ovat palvelumme ympäristöhyödyt? • Kuinka voisimme kasvattaa niitä? • Kuinka voisimme menestyä tulevaisuudessa tuottamalla kestävään kehitykseen perustuvaa arvoa?		

Strateginen tiimi

Ketkä ovat mukana

kehittämässä

liiketoimintakonseptiamme?

Kuvaus:

Ennen kuin pääsette kehittämään konseptista oikeaa tuotetta tai palvelua, on päätettävä ketkä ovat mukana kehitystyössä. Jos planeettalähtöisyys on uusi asia organisaatiossasi, kannattaa pohtia etukäteen kuka on aloitteenne puolella ja kuka sitä vastaan.

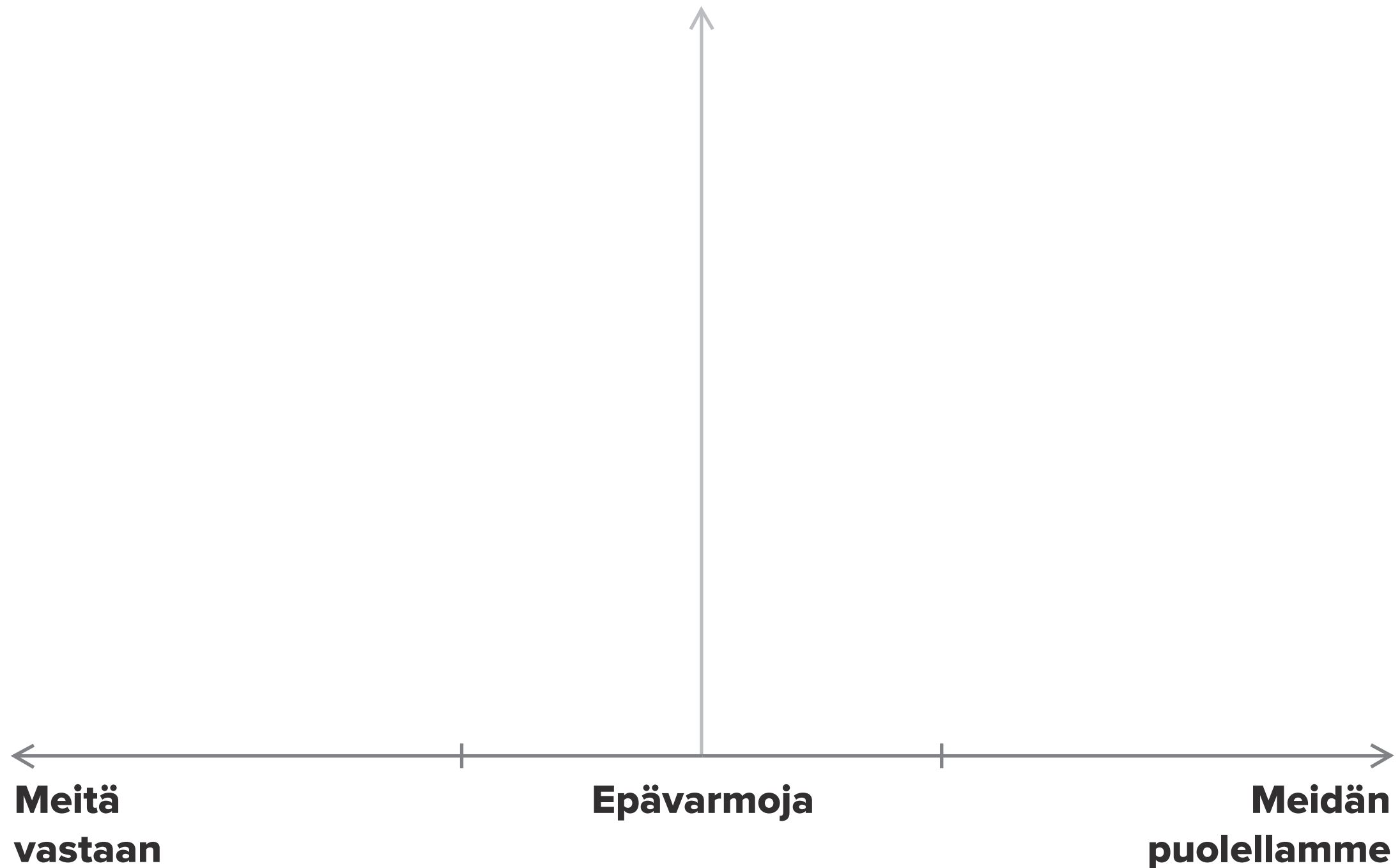
Valmistelut:

Määritellä uuden palvelun tai tuotteen konsepti Planeettalähtöinen konsepti tai Käännetty liiketoimintamalli -työkalun avulla.

Ohjeet:

1. Listatkaa ihmisiä, jotka voivat auttaa tekemään konseptistanne totta. Sijoittakaa heidät aluksi vapaasti kaavion oikealle puolelle. Nämä ihmiset voivat löytyä organisaationne sisältä tai ulkopuolelta. Esim. markkinointipäällikkö, avainresurssien tarjoaja, kaupunginjohtaja.
2. Listatkaa ihmisiä, jotka suhtautuvat konseptiinne varauksella tai jotka eivät ole valinneet puoltaan. Sijoittakaa heidät keskelle.
3. Listatkaa ihmisiä, jotka vastustavat konseptia. Sijoittakaa heidät vasemmalle.
4. Miettikää, kuinka vaikutusvaltaisia nämä ihmiset ovat. Siirtäkää vaikutusvaltaisimmat lähemmäs kaavion yläreunaa ja vähemmän vaikutusvaltaiset lähemmäs alareunaa.
5. Pohtikaa, ketkä kaikki ovat mukana kun tuote konseptinne markkinoille. Määritellä, kenet tarvitsette puolellenne ja ketkä seisovat tiellänne.

Vaikutusvalta

JULKAISE

Miten voisimme voimaannuttaa muita planeettalähtöisen projektimme avulla?

Lyhyesti:

Tämän vaiheen aikana rakennatte pohjaa läheisille asiakassuhteille läpinäkyvän ja vastuullisen viestinnän keinoin. Samalla kasvatatte ratkaisujenne vaikutusta avoimen lähdekoodin avulla.

Työkalut:

- Kestävän kehityksen tarinallistaminen
- Avoimen lähdekoodin skaalaus

Kestävän kehityksen tarinankerronta

*Kuinka vastuullinen viestimme
voisi parhaiten tavoittaa meidän
yleisömmme?*

Kuvaus:

Planeettalähtöinen viestintä on vastuullista ja
läpinäkyvää. Varmistakaa viestinne
vaikuttavuus pohtimalla millaisilla eri tavoilla
kohdeyleisönne saattaa sen ymmärtää.

3 h

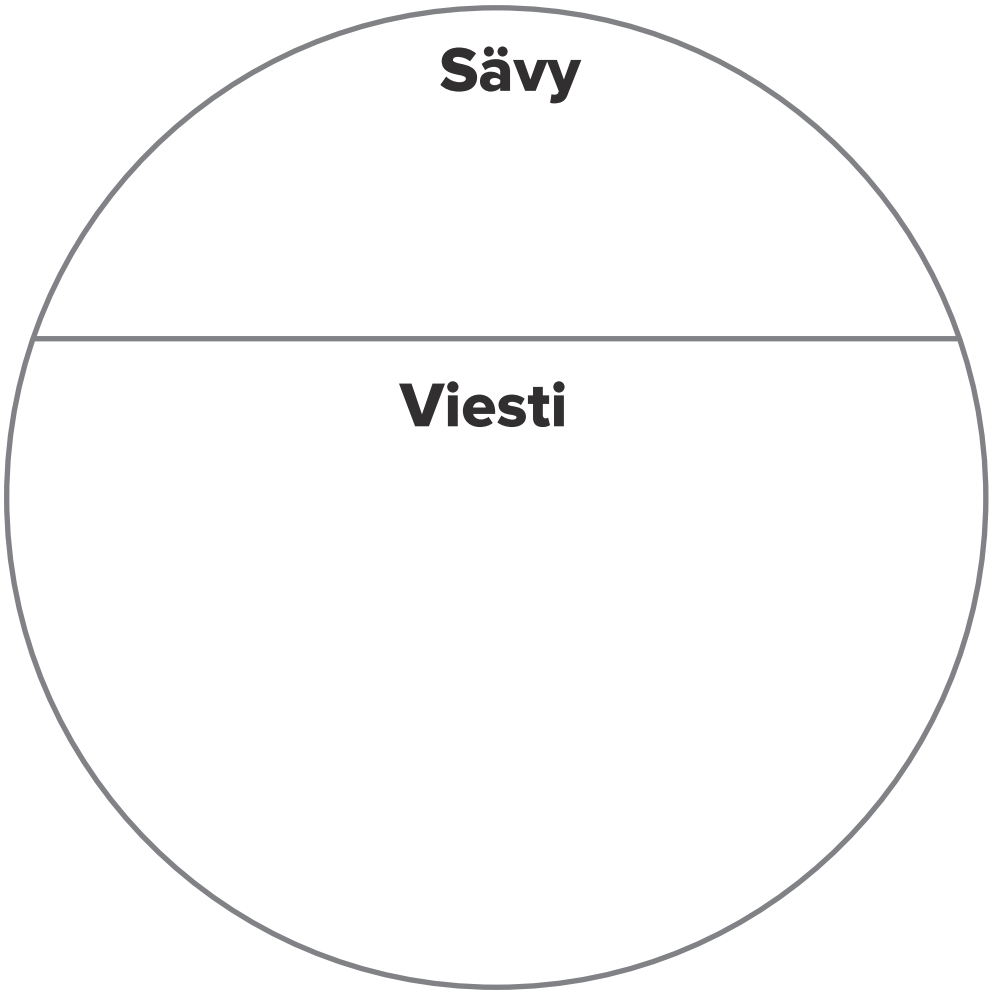
Valmistelut:

Kehittäkää planeettalähtöinen tuote tai
palvelu Luo-vaiheen työkalujen avulla.

Ohjeet:

- 1. Kirjoittakaa ylös mitattavia
vastuullisuusfaktoja, joista haluatte viestiä.
- 2. Kuvaillkaa millä sävyllä haluatte esittää
viestinne. Äänensävy edustaa brändinne
persoonallisuutta.
- 3. Muotoilkaa viesti, joka kertoo
vastuullisuudestanne ja sen mittareista.
Valitkaa tarkkaan sanat, joita käytätte.
- 4. Pohtikaa, kuinka kohdeyleisönne saattaa
ottaa viestinne vastaan ja kuinka se
saattaa vaikuttaa heidän
käyttäytymiseensä.
- 5. Miettikää yhdessä, millaisia riskejä
viestiinne saattaa liittyä, kuten
vahingollisen käyttäytymisen tukeminen,
yhteiskunnan siiloutuminen tai planeetan
entiteettien (ihmiset, eläimet, kasvillisuus,
ilma, vesi, mineraalit ja metallit) arvon
väheneminen.
- 6. Jos mahdollista, taklatkaa tunnistetut riskit
muokkaamalla viestiänne.

Jaettavat vastuullisuuden mittarit

Havainnot

Riskit

Avoimen lähdekoodin skaalaus

*Kuinka voisimme käyttää avointa
lähdekoodia konseptimme ja
ratkaisujemme vaikuttavuuden
lisäämiseen?*

Kuvaus:
Avoin lähdekoodi antaa toisille luvan käyttää
teidän ideaanne oman työnsä pohjana sen sijaan,
että he joutuisivat aloittamaan tyhjästä. Avoimen
lähdekoodin avulla voitte kasvattaa tuotteenne tai
palvelunne vaikuttavuutta ja oppia uutta muiden
soveltaessa teidän pohjaanne. Jos päädytte
käyttämään avointa lähdekoodia, tämä työkalu
auttaa teitä dokumentoimaan tuotteenne tai
palvelunne.

3 h – 2 päivää

Valmistelut:
Kehittääkö Luo-vaiheen työkalujen avulla
planeettalähtöinen tuote tai palvelu, jossa
käytetään avointa lähdekoodia.

Ohjeet:
Avoimen lähdekoodin käyttäminen tarkoittaa
ideanne yksityiskohtien ja dokumentaation
avaamista ja kommunikointia organisaationne ja
ulkopuolisten tahojen välillä.

1. Tekijät ja tukijat: Määritelkää, ketkä auttoivat
konseptin toteuttamisessa – toimittajista
käyttäjiin.
2. Motivaatio: Pohtikaa mikä kutakin tuotteesi tai
palvelusi kehittämiseen osallistunutta ihmistä
motivoi. Esim. pieni vaiva, oman tuotteen
promootio, korvaus tehdystä työstä.
3. Panos: Kuvailkaa, kuinka kukin osallistui
konseptin kehittämiseen. Esim. osana
kehitystiimiä, ostamalla, pystyttämällä
infrasuktuurin, fasilitoimalla vuorovaikutusta.
4. Ohjeistus: Kuinka ratkaisunne
implementoidaan, askel askeleelta. Listatkaa
ainakin:
 - Mitä työkaluja käytitte konseptinne
toteutukseen.
 - Pääsy tekniseen toteutukseen.
 - Kommunikointikanava ulkopuolisille ja henkilö,
joka ylläpitää tätä kanavaa. Kanava voi olla
sähköpostiosoite tai verkkoalusta, kuten
GitHub projekti.
5. Havainnot: Millaisia havaintoja olette tehneet
kehittäessänne tuotetta tai palvelua? Jakaa ne.
Havainnot voivat liittyä tekniikkaan, käyttäjiin,
liiketoimintaan, jne.

Tekijät ja tukijat	Motivaatiot	Panokset
Ohjeistus		Havainnot